

DZIENNIK WILEŃSKI

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, Mostowa 1. Telefon Redakcji, Administracji i Drukarni 12-44. Redakcja otwarta od 11 do 16 i od 20 do 24-cj. Administracja czynna w dni powszednie od 9 do 20-cj. w niedzielę od 12 do 13-cj.

PRENUMERATA: miesięczna 4 zł., z odroczeniem i przesyłką pocztową 22. 4 gr. 50, zagranicą 8 zł.
OGŁOSZENIA: za wiersz milim. przed tekstem i w tekście (6 linowe) 25 gr., za tekstem (10 linowe) po 12 gr., nekrologi przed tekstem po 25 gr. Ogłoszenia syfrowe, skomplikowane i z zastrzeżeniem miejsca o 25 proc. drożej. Terminy druku mogą być przez Administrację dowolnie przesunięte.
Konta czekowe w P. K. O. Nr. 98197.

„Dziennik Wileński” wychodzi codziennie.

FALSZYWA GRA NIEMIEC. Dookoła rokowań polsko-niemieckich.

„Judasz niemiecki kusi”.

Pod takim tytułem katowicka „Polonia” zamieściła korespondencję swego paryskiego współpracownika Tad. Kiepińskiego. Artykuł ten, napisany przed ogłoszeniem rozmowy naszego posła berlińskiego z Hitlerem, jest z tego względu niezmiernie ciekawy, iż przedstawia nam to całej sprawie, jej stronę zakulisową, zabiegi, jakie czynili Niemcy w Paryżu, zanim nawiązali pertraktacje z Polską. Artykuł „Polonia” podajemy w streszczeniu:
„Wracamy do najlepszych tradycji tajnej dyplomacji; w parlamentach zachodnich deklamuje się o współpracy europejskiej, w państwach faszystowskich zapewnia się o dążeniach do „zachowania pokoju i honoru”, a tymczasem za kulisami rozgrywa się już przedostani akt europejskiego dramatu: Zespołono i spotęgowano wysiłki Trzeciej Rzeszy, by zniszczyć jedność tych państw, które oparły losy naszego kontynentu o zrebę Traktatu Wersalskiego.
Położenie polityczne hitlerowskich Niemiec, wbrew powszechnemu mniemaniu, nie jest bynajmniej łatwe. Okazało się, iż zatrzęsienie za sobą drzwi genezy wywołało wprost przeciwny efekt, aniżeli ten, na który liczone w Berlinie.
Według trafnego określenia jednego z wybitnych korespondentów berlińskich — Niemcy znalazły się we własnej sieci. Przedłużanie takiego stanu mogłoby okazać się dla ambitnych zamiarów realizacji wielkich programów Führera wprost zabójczym. Dyktatura musi prowadzić politykę wielkich efektów i szybkich doraznych korzyści. W przeciwnym razie trzeba się obawiać reakcji obalamujących mas. I tu leży przyczyna tej, tak gorączkowej, niemal histerycznej działalności niemieckiej dyplomacji.
Jest to walka na kilka frontów: w Paryżu, w Rzymie, w Pradze i w Warszawie czyni się wszystko, co jest możliwe, aby doprowadzić do rozbitcia obręczy, otaczającej Rzeszę. W pierwszym rzędzie chodzi tu o zdobycie duszy Francji. Gdyby ten atak się powiódł — cała kwestja byłaby właściwie rozwiązana: Niemcy, nawet za cenę ogromnych ustępstw, otrzymaliby wolną rękę na wschodzie.
Francji proponuje się ni mniej ni więcej, tylko przynieść polityczne i wojskowe. Ogólne warunki tego sojuszu są następujące:
Zalutwianie kwestji Saary w drodze ugodowej. Francja rezygnuje z plebiscytu. Zagłębienie Saary wraca z powrotem do Niemiec.
W dalszym ciągu oba państwa mają prowadzić wspólną politykę w Belgii. Kraj króla Alberta będzie domeną wpływów Francji i Niemiec, co przy sprzyjających warunkach mogłoby doprowadzić do taktycznego podziału Belgii.

Niemcy dążą do rozbiórki Polski.

Ze gra niemiecka została w Polsce przezrasta i z punktu odpowiednio oceniana przez prasę narodową, o tem świadczy między innymi wczorajszy artykuł „Gazety Warszawskiej”, z którego przylatujemy kilka ważniejszych ustępów:
„Mamy tedy do czynienia z nowymi etapami polityki Hitlera, rozpoczętej wycofaniem się Niemiec z Ligi Narodów.
Niemcy nie ukrywają swych celów i zamiarów. I czy to był Stresmann, czy Bruening, czy jest Hitler — wszyscy mówią to samo. Chodzi o przekształcenie następstw klęski, o przywrócenie przedwojennego układu terytorjalnego w Europie, a przedewszystkiem o nowy rozbiór Polski.
Niemcy wiedzą doskonale, że te cele swoje będą mogły urzeczywistnić tylko wówczas, gdy będą silne, gdy przedewszystkiem będą miały najważniejszy wyraz siły — armię liczną i dobrze zaopatrzoną.
Dzisiaj Niemcy nie są jeszcze gotowe do uderzenia, a zresztą wolałyby osiągnąć swe cele bez wydobycia miecza z pochwy. Nie będą gotowe, dążą do wytworzenia koło siebie atmosfery zaufania i pokoju. Dla osiągnięcia swych celów drogą pokojową widzą jeden sposób — uzyskanie zgody Francji na danie im wolności na Wschodzie.
Ostrze dyplomacji niemieckiej jest dziś skierowane przeciw Francji. Taktyka tej dyplomacji zmierza do jej odosobnienia. Przemówienia p. Simona i Mussoliniego dowodzą, że im się to w zupełności udało. Muszą jednak Niemcy — po odsunię-

Ale to jeszcze nie wszystko. Przewiduje się także sojuszy gospodarczy, a mianowicie najciślejszą współpracę między przemysłem obu państw.
Wzmacnianie za to żądają Niemcy całkowitej wolności działania na wschodzie, to jest w stronę Polski. Ale Polska ma być tylko pomostem do Rosji. Plany berlińskie idą bardzo daleko, albowiem mówi się wyraźnie o kolonizacji Ukrainy, naturalnie po uprzednim oderwaniu jej od Rosji Sowieckiej.
Równocześnie rząd hitlerowski uderza w przeciwnym kierunku, chcąc zapewnić sobie na wszelki wypadek odwrot. Według informacji „Le Rempart”, który znów powołuje się na prasę angielską, w Warszawie sonduje się możliwość wciągnięcia pewnych czynników polskich w plany niemieckie. Pomysł niemieckie wydają się fantastyczne, ale „Rempart” twierdzi, że w Warszawie Niemcy lansują propozycje, nie ustępujące pod względem swej rozpiętości planom, lansowanym w Paryżu. Chcieliby pozyskać Polskę do koncepcji antywojskowej, której bazą byłoby oczywiście hitlerowskie Niemcy. W ogólnych zarysach fantazje niemieckie przedstawiają się następująco:
Polska, po oderwaniu Ukrainy od Sowieców i po zniesieniu niepodległości Litwy, tworzy wraz z temi krajami (t. j. Litwą i Ukrainą) państwo federacyjne, związane szeregiem sojuszków zarówno politycznych, jak i ekonomicznych z Niemcami. Sprawę Gdańska załatwia się w ten sposób, że wraca on do Rzeszy, podobnie jak i północna część Pomorza. Natomiast Polska otrzymuje porty w Libawie i Kłajpedzie, mając dzięki temu zapewniony dostęp do morza.
Podobno wstępem do przyszłego sojuszu jest ofiarowanie Polsce paktu nieagresji.
Te zabiegi niemieckie, by wyeliminować Polskę z istniejących przymierzy europejskich, idą równolegle z akcją, mającą na celu wciągnięcie w orbitę wpływów berlińskich Czechosłowacji; nie jest tajemnicą, że już od kilku tygodni wysłannicy Hitlera atakują Pragę. Jednakowoż dotychczas bezskutecznie. Minister Benes zachowuje najdalej idącą rezerwę, uzależniając jakiegokolwiek pertraktacje od całkowitego uzgodnienia swego stanowiska z Francją i Polską.
Należy z całym naciskiem zaznaczyć, że cała akcja dyplomacji hitlerowskiej na wschodzie nosi charakter działań typowo dywersyjnych. Chodzi tu o wywołanie nastroju niepewności we Francji, chodzą o skompromitowanie sojuszników, aby tem łatwiej uzyskać jakiegokolwiek wpływowe wyniki w Paryżu.”

„Dziennik Wileński” wychodzi codziennie.

Co mówi Berlin?

Korespondent berliński Kurjera Warszawskiego taką przesyła pismu swojemu telefoniczną relację o nastrojach berlińskich i stanowisku, jakie zajęła prasa niemiecka:
BERLIN. Pierwszy krok na drodze zbliżenia polsko-niemieckiego wywołał tu obrzymie zainteresowanie. Cała prasa wskazuje na ten fakt, jako na wydarzenie pierwszorzędnej politycznej.
Cała prasa przytacza na naczelnym miejscu w dosłownym prawie brzmieniu głosy polskiej prasy rządowej na dowód, jak rzeczowo i życzliwie Polska krok ten przyjęła.
Uderza jednak, że prasa niemiecka podkreśla, że specjalnym naciskiem, iż inicjatywa zbliżenia polsko-niemieckiego wyszła ze strony Polski. Widoczne jest, że zależy Niemcom na tem, by Polska stała się inicjatorem, nie zaś Niemcy.
Choć narazie to, co zaszło, jest

tylko otwarciem drogi do porozumienia, do samego porozumienia polsko-niemieckiego jeszcze daleko. W miarę jak Niemcy oczekiwali będą ze strony Francji inicjatywy.
Pewne niedomówienia prasy niemieckiej wzbudzają podejrzenia, że jest to ze strony Niemiec krok obliczony na wywarcie nacisku na Francję, by odkryła swe karty wobec Niemiec, a potem jeszcze dla zamantamentowania wobec Europy gotowości pokoju Hitlera. Inne znowu aluzje prasy nasywiają przypuszczenia, że jest to być może gra, obliczona na poróżnienie Polski z Francją, zwłaszcza gdy się zważy głosy prasy niemieckiej z dni ostatnich, które tak energicznie zalecały rozbitcie francuskiej „polityki sojuszu”. Dziś wszystkie pisma podkreślają, że krok ten oznacza „usamodzielenie się Polski od Francji”.

Oficjalny komunikat niemiecki.

BERLIN (Pat.). Biuro Conti komunikuje, że oświadczenie polskiego ministra spraw zagranicznych Becka w sprawie przyjęcia posła Lipskiego u kanclerza Rzeszy, w którym to oświadczeniu minister polski zajmuje stanowisko w sensie bezwzględnie pozytywnym, powitano zostało z żywym zadowoleniem. Z ministrem spraw zagranicznych Beckiem, — pisze biuro Conti — za którym stoi osobistość wielkiego meża stanu Piłsudskiego, występuje na arenie dyplomacji europejskiej zupełnie nowy typ, o profilu całkiem nowym.

Porozumienie amerykańsko-sowieckie.

PARYŻ (Pat.). Dzienniki donoszą z Waszyngtonu, że w ciągu narań, jakie się odbyły ubielej nocy pomiędzy komisarzem Litwinowem a prezydentem Rooseveltem doszło w zasadzie do porozumienia w sprawach spornych. Porozumienie dotyczy zgodzeń natury religijnej, spraw propagandy oraz stosunków handlowych między obu państwami. Rząd sowiecki, zrzekając się poprzedniego stanowiska, zgodził się przyjąć dyskusję na temat długów i zaakceptował zasadniczo inne rewidycje amerykańskie. Litwinow i Roosevelt zbadali pozatem między innymi sprawę rozbrojenia światowego oraz stosunków sowiecko-japońskich.

Ministrowie angielscy jadą do Genewy.

LONDYN (Pat.). „Times” donosi, że minister Simon i Eden wyjadą dziś do Genewy. W przejeździe przez Paryż nie będą oni mieli okazji do rozmów, lecz minister Paul-Boncour odbędzie podróż do Genewy w tym samym pociągu. Dziennik wyraża zadowolenie, że gabinet brytyjski zdecydował się chociaż na wysłanie ministrów do Genewy, gdyż każdy krok, uczyniony dziś, gdy Europa wymaga kie-

Agitacja hitlerowska w Austrii.

WIEN. (Pat.). Donoszą z Linzu, że władze policyjne wpały na trop rozległego przemytu materiałów propagandowego hitlerowskiego z Bawarii do Austrii przy pomocy statków, kursujących na Dunaju. Jeden ze statków, który przybył do Linzu, został przez policję austriacką zrewidowany. Załoga statku chciała początkowo stawić opór, wiażąc jednak znaczne siły policji zaniechała tego zamiaru. Policja skłódkowała obfita korespondencję szfrową, adresowaną do narodowych socjalistów, zamieszkałych w Linzu.

Maskarada.

GDAŃSK (Pat.). Ustupający dotychczasowy konsul generalny niemiecki Oskar Thermann złożył dziś przedydenowi Senatowi dr. Rauschninowi wizytę pożegnawą. Po raz pierwszy zastosowano ceremoniał dyplomatyczny, mianowicie przed głównym wejściem do gmachu Senatu ustawiona była warta honorowa, składająca się z 2 członków policji krajowej w hełmach stalowych i z kerabinami, którzy w chwili przyjazdu i odjazdu konsula nie mieckiego sprezentowali broń.

WIEDEN. Największą sensacją wzbudził telegram „Wiener Allgemeine Zeitung”, streszczający komentarze „Gazety Polskiej” do rokowań niemiecko-polskich. Ze streszczenia bowiem „Wiener Allgemeine Zeitung” wynika, że jakoby przygotowywał się między Polską a Niemcami układ nieagresji i jakoby układowi temu przypisywano w Polsce znaczenie historyczne. W tutejszych kołach politycznych dają do zrozumienia, że pośrednio wzmacnia

Po pełnych rozczarowania wynikach tytu międzynarodowych rokowań w ciągu lat ostatnich, podejmuje się obecnie po raz pierwszy próbę załatwienia we dwóch problemów politycznych na drodze bezpośredniej niemiecko-polskiej wymiany zdań. Próbę tę należy powitać i poprzeć, albowiem jest też i dla Niemiec rzeczą najważniejszą, że przez wymianę zdań między kanclerzem Rzeszy a posłem polskim, jak również przez wyrażenie polskiego ministra spraw zagranicznych stworzona została w podobny sposób nowa atmosfera.

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

Zaniepokojenie w Austrii.

WIEDEN. Największą sensacją wzbudził telegram „Wiener Allgemeine Zeitung”, streszczający komentarze „Gazety Polskiej” do rokowań niemiecko-polskich. Ze streszczenia bowiem „Wiener Allgemeine Zeitung” wynika, że jakoby przygotowywał się między Polską a Niemcami układ nieagresji i jakoby układowi temu przypisywano w Polsce znaczenie historyczne. W tutejszych kołach politycznych dają do zrozumienia, że pośrednio wzmacnia

Głosy francuskie.

PARYŻ. Echa wizyty posła Lipskiego u kanclerza Hitlera, traktowanej jako zapowiedź polsko-niemieckiego paktu o nieagresji, wywołały we francuskiej opinii publicznej prawdziwe zdumienie. Nkt nie spodziewał się, że układy między Polską a Niemcami dojrzały do tak poważnego aktu, który jeden z dzienników wieczornych uważa za najważniejszy od czasu Locarna.
Ale obok zdumienia i zaskoczenia znalazły wyraz w prasie nam życzliwej także uczucia niepokoju i przyjaznej troski. Piotr Bernus, który od lat niezłomie popiera „Journal des Débats” politykę zaciesnienia aljansu między Francją a Polską i Małą Ententą, pisze z gorączką o taktyce „ludzi, którzy we Francji, w Polsce i w innych krajach ułatwiają z niewyłąk nieświadomością grę niemiecką”. Widzi on w zbliżeniu polsko-niemieckim przejaw procesu rozkładowego, dokonywanego przez Niemcy wskutek błędów i zaniedbań polityki francuskiej. Bernus pisze, że nie można gratulować Polakom dzieła, które jako objaw krótkowzroczności musi wprawić w zdumienie przyjaciół Polski. Gdyby Quai d'Orsay było informowane o toczących się rokowaniach, jak teraz się głosi, to wniosek może być tylko, że aprobowało ono działania, mogące w konsekwencji odłączyć od nas tych, którzy winni być naszymi sojusznikami naturalnymi.
Prasa francuska przestrzega Polaków, by nie wierzyli zapewnieniom pokojowym Hitlera, gdyż dyktatorowi Niemiec chodzi tylko o zyskanie na czasie.
PARYŻ (Pat.). Pertinax w „Echo de Paris” zamieszcza dłuższy artykuł o spotkaniu ministra Lipskiego z kanclerzem Hitlerem. Pertinax pisze: Gdyby ten komunikat mógł być przyjęty w/g jego zewnętrznej wartości, to zasługiwałby na to, aby go powitać z radością i to we wszystkich krajach, ale trzeba być wysoce naiwnym i nierozważnym, aby komunikat ten przyjmować w/g jego zewnętrznej wartości. W istocie mamy do czynienia z dwójakiim manewrem: manewrem niemieckim i manewrem polskim, w dziwaczny sposób połączeni, w których jednak nie trudno dopatrzeć się właściwego znaczenia. Niemcy usiłują wykażać, że Polska nie ma się czego obawiać. Jeżeli chodzi o Polskę, to

rozkowania polsko-niemieckie stanowisko Berlina wobec Wiednia. Skoro bowiem może dojść do bezpośredniego porozumienia między Warszawą a Berlinem, dążącemu Austrija miała i mogła trwać w opozycji przeciwko Hitlerowi. Z tem łączą się pogłoski, że istotnie po sukcesach Hitlera na terenie międzynarodowym w rokowaniach z Austriją zajął on znowu postawę nieugiętą, co wpływa ujemnie na stosunek wewnątrz-polityczny w Austrii.

trzeba zrozumieć, że rząd warszawski, rozgniewany za lekko jedynie zaznaczone w Izbie zapewnienia Paul-Boncoura, nigdy nie przebaczy paktu czterech z dn. 16 czerwca, ani też usiłowań francusko-angielskich przemiany armji na milicję, do czego sprawdzały się wszystkie negocjacje. Pożatem w Polsce nigdy nie zapomną wszystkich wysiłków Brianda, zmierzających do zmodyfikowania francusko-polskiego porozumienia z lutego 1921 roku, które sam podpisywał. Minister Beck zawsze zachowywał wobec nas swobodę posunięć. W chwili obecnej usiłuje wykażać, że Polska jest w stanie sama obronić swe interesy i że o ile pakt 4-cch będzie ratyfikowany, a bezpośrednie rozmowy francusko-niemieckie zajmą na serio polityków francuskich, Polska nie będzie czekać, aż zostanie wydana na łup.
W dalszym ciągu Pertinax pisze: „Peit Parisien” ogłosił dzisiaj poufne instrukcje niemieckich agentów dyplomatycznych, wydane przez centralne biuro propagandy niemieckiej w Berlinie. W Berlinie e zdemontowano ten dokument, ale odpowiada on w całości temu, o czem wiemy na podstawie aktów dyplomacji niemieckiej. W zakresie tego, co dotyczy Polski, prawdą jest, że Polska jest silnie uzbrojona, że Berlin znajduje się o 125 km. od jej granicy i że w każde chwili może ona zruć 40 dywizji i 2.000 samolotów. W rezultacie więc nie wchodzi Polska w grę przy pierwszej części rewanzu niemieckiego, którego natchmiastowa realizacja jest przewidziana. Niech Niemcy — kończy Pertinax — położą kres wojnie handlowej, jaką wydały Polsce od roku 1924, a będziemy mieli więcej zaufania.
Jacques Bainville w „La Liberté” zaznacza: Chcielibyśmy paktów. Oto są. Uważalście, że nigdy ich za mało. Hitler dorzuca jeszcze nowy — proponuje pakt Polsce. Jest to kuszące. Czy jeden minister brytyjski nie powiedział jasno że Europa Środkowa i Wschodnia nie mogą liczyć na Anglię, która edmawia rozszerzenia dotychczasowych gwarancji? Każdy dla siebie! W chwili, gdy niema już wspólnego frontu w stosunku do Niemiec, Polska nie ma powodu odrzucać rozmów, jakie rząd francuski ze swej strony zamierza przyjąć, lub też do których przyjęcia będzie zmuszony.

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

wać podobne zamachy. Świadek oświadcza, że było to omawiane na zebraniu, nie umie jednak podać, gdzie zebranie to się odbyło. Oskarżony Popow oświadcza, że nie uważa za potrzebne zwracać się do tego świadka z zapytaniami. Grothe do rozprawy dzisiejszej nie znał i na oczy nigdy nie widział! Wszystko, co Grothe mówił, jest niesychanem kłamstwem.
Następny świadek Singer, na którego powoływał się Grothe, zaprzecza wszystkim oświadczeniom Grotheo, nazywając je wyssaniem z palca.

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

Proces o podpalenie Reichstagu.

BERLIN. Pat.— Piątkowa rozprawa o podpalenie Reichstagu rozpoczęła się od rezań byłego komunisty Grothe, który składa szereg sensacyjnych oświadczeń, obciążających oskarżonych.
Świadek opowiada, że od 1921 roku był członkiem czynnym bojów ki komunistycznej. Potem zerwał z partją, przekonawszy się, że okłamuje ona proletariata. Jako robotnik niemiecki nie mógł obojętnie znieść oszczerstw, rzucanych na przywódców narodo-socjalistycznych.
Świadek powołuje się na wyznaczenia byłego radnego komunistycznego Kaempnera, który miał odo-władać, że w podpaleniu brał osobiste udział i przynosił materiały palne do Reichstagu. Podpalacze mieli być wprowadzeni do gmachu przez Kaempnera. 23 lutego w domu Liebknechta miała się odbyć ta narada, w której uczestniczyli byli przywódcami partji komunistycznej Thaelmann. Na jednym z konwentów miał być również o-

KINO CASINO
Dziś premiera! Poraz pierwszy w Wilnie! Potężny superfilm ostat-niej doby, który zdobyl niebawym sukces na ekranach swiata p. t.:
„Szalona Noc”
z Gene Raymond'em i Loretta Young w r. gl.
Nieocenzone sceny buntu w zool. Bunt uczuć i zwierząt! Odwieczny porwy ku wolności!

XV-lecie

Niepodległości Łotwy

W dniu dzisiejszym młode sąsiadnie państwo łotewskie obchodzi piętnastoletnie swej niepodległości...

Narodziny państwa łotewskiego przypadły na okres zalamania się militarnego Niemiec i rewolucji bolszewickiej...

Ofenzywa niemiecka rozwinęła uchwały wielkiego zjazdu organizacji i stronnictw łotewskich...

Elementy niepodległościowe niezadowolone z projektu autonomii utworzyły w Walku Radę Narodową...

Traktat brzeski zmienia sytuację na terenie dzisiejszej Łotwy. Niepodległościowcy wykorzystują...

W dniu 18 listopada 1918 r. Rada Ludowa (Tautas Padome) proklamowała Niepodległość Republiki Łotewskiej...

Młodej republice nie sądzono jednak było zająć się organizacją kraju...

Warto dodać, że w Państwie Pracy" pisują nie tylko młodzi, ale i starzy z posterów wybitnych sanatorów...

Obok artykułów pełnych niechęci i insynuacji pod adresem polskiej mniejszości na Łotwie...

W dniu 1 maja zebrała się Komisja Łotewska, która nadała krajowi obowiązujący do dnia dzisiejszego ustrój demokratyczny...

Do słońca w herbie państwa wydano trzy gwiazdy symbolizujące trzy dzielnie nowego państwa...

Zawarcie pokoju z Niemcami w dniu 15 lipca 1920 r. i Rosją sojuszu w dniu 11 sierpnia tegoż roku...

Ryga stolica nowego państwa opustoszała. Rosjanie zdemontowali fabryki...

Likwidacja łóż wolnomularskich w Niemczech pobudziła międzynarodową masonerię...

Ryga stolica nowego państwa opustoszała. Rosjanie zdemontowali fabryki...

Likwidacja łóż wolnomularskich w Niemczech pobudziła międzynarodową masonerię...

Ryga stolica nowego państwa opustoszała. Rosjanie zdemontowali fabryki...

Z prasy.

Więcej państwowości. Red. Jan Rembieliński na szpaltach "ABC" raz jeszcze powraca do sprawy ostatnich zajęć na terenie Uniwersytetu warszawskiego...

Trzęs tych ulotek i artykułów "Gazety Polskiej" zestawia red. Rembieliński z głoszeniem: zasadami "ideologii państwowej"...

Nie ulega przecięt wątpliwości, że jedną z najistotniejszych cech państwowego sposobu myślenia jest to właśnie, iż obywatel nie wymierza sobie sam zadośćuczynienia...

Brzydki, brutalne słowo koryto. A jednak na widok tej fabryki nie mogę powstrzymać się od użycia tego właśnie słowa...

W szczególności jeden z takich zbiorów zawiera m. in. następujące wierszyki:

"Powinnowanie ucznia klasy 1-jej dla 'Dziadka' w dniu 11-go listopada (str. 21 zbioru):

Ja dziecię malutkie I bardzo grzesznie, Ciagle myślę sobie, Czego zyczyc tobie...

Powinnowanie ucznia klasy 6-jej (str. 22 zbioru):

I za to także, mój Dziadku ładny, Ze tak we wszystkim jesteś za- z radny...

Wierszyk p. Tęsknota małego Ziuca: Gdyż tęsknotę od odczuwał Za ojczyznę, jej wolnością...

Wierszyk pt. Ideologia Marszałka Piłsudskiego, Warjant I (str. 25):

A kto tego nie podoba, Niech umyśli nie wyjecha, Bo nie pojmie, nie zrozumie Ideologii tego Męża...

Tos samo (Ideologia itd.), warjant II (str. 25):

Potem najważniejsza To jego psychika, Bardzo też ciekawa Marszałka mimika...

Smętnie zaznacza p. Z. Nowakowski po tym przeglądzie że sama idea... poradników patriotycznych jest niezniszczalna...

Prasa Łotewska o Polsce.

Obok artykułów pełnych niechęci i insynuacji pod adresem polskiej mniejszości na Łotwie...

W dniu 1 maja zebrała się Komisja Łotewska, która nadała krajowi obowiązujący do dnia dzisiejszego ustrój demokratyczny...

Do słońca w herbie państwa wydano trzy gwiazdy symbolizujące trzy dzielnie nowego państwa...

Zawarcie pokoju z Niemcami w dniu 15 lipca 1920 r. i Rosją sojuszu w dniu 11 sierpnia tegoż roku...

Ryga stolica nowego państwa opustoszała. Rosjanie zdemontowali fabryki...

Likwidacja łóż wolnomularskich w Niemczech pobudziła międzynarodową masonerię...

Ryga stolica nowego państwa opustoszała. Rosjanie zdemontowali fabryki...

Paradniki nowego t.zw. patriotyzmu.

Z okazji obchodów 11-go listopada zajmuje się p. Zygmunt Nowakowski (w sanacyjnym "Il. Kurj. Codz.") t. zw. podręcznikami patriotycznymi...

"Pochopnie zwykliśmy uragać na przeżoście braki w naszym stosunkowo młodym mechanizmie państwowym, a tymczasem nie każdym, kto rzeczy potrzebne robi się nie każdemu krotki...

Rzecz poleciona równocześnie przez dwa ministerstwa, mianowicie oświaty i spraw wojskowych. Musi być dobra...

Naturalnie, są zbory zupełnie niezłe, gotowe referaty, którym właściwie nie zarzucać nie można, poza tem jednym, że są...

Podczas ostatnich wyborów do Sejmu zdolano zebrać wśród Niemców — w formie podatku — 90.000 zł...

W szkołach młodzież wychowuje się w duchu hitlerowskim. Umiejtnie wsczepia się w dziecko jad nienawiści do wszystkiego co polskie...

Zebrani domagali się, aby niemieckie szkoły mniejszościowe wychowywały dzieci na lojalnych obywateli Państwa Polskiego...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Robota hitlerowska na Pomorzu.

"Kurjer Bydgoski" donosi: "We czwartek w alii Hotelu Francuskiego odbyło się publiczne zebranie nowozałożonej organizacji niemieckiej 'Deutscher Arbeiterbund in Polen'...

W czasie zebrania o chwila wybuchła wielka wrzawa. To urządził burdy młodzi szturmowcy hitlerowscy...

Mówcy dyskusyjni z naciskiem oświadczali, że ludność niemiecka jest systematycznie balancucona, oglupiana i terroryzowana przez tych, którzy są w Polsce nie przywódcami...

Zebrani domagali się, aby niemieckie szkoły mniejszościowe wychowywały dzieci na lojalnych obywateli Państwa Polskiego...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

SZKICE I OBRAZKI. PLAGIAT.

Hml to bardzo trudno kogos o plagiat posadzić. Wszystko już było kiedyś napisane pod słońcem i pod ciemną gwiazdą.

Napisał od, Miłosną i bardzo piękna. Idzie do znajomych, deklamuje 'ako utwor własny, a tu wstaje pan Piórko od młodych poetów i powiada, że to jest plagiat...

Awantura wybuchła, bo twórcy zaczęli się okłaskiwać po twarzach. Sprawa polubowana. Jako superarbiter zawezwano dr. Kona, znakomitego adwokata od spraw kryminalnych.

— Panie mecenasie! — Przepaszam, ja teraz mówię... Szan. cicholl! Starożytnie ustawodawcze hebrajskie pismo "Szmonceles-Cymes" powiada: niech mówi przed sądem pierwej żonaty, bo on i tak w życiu głosu niema. Niech pierwszy deklamuje.

— Co ja powiem, co? Ja wam powiem dalszy ciąg tego poematu... — Pan go zna? — Jak nie mam znać, kiedy to jest mój wiersz.

— Czy być może!!! — Słuchajcie. — Zawzięta miłości, co lamiesz mi kości, że młodości dostaję aż strach...

— I co wy na to, co? — Tak, to nasz wiersz. — Ani wasz, ani mój. Ja go przeczytałem kiedyś i spłagiatowałem z poematu Apeliבורuma-Jablonowskiego Zbieszka...

— A on od kogo ściągnął?! — Skąd ja to wiedzieć mogę? — Poeci rozeszli się w zgodzie. Trudno kogos o plagiat dziś posadzić, a zapewne i ten feljeton został już kiedyś na świecie napisany.

Nic nowego pod słońcem. M. Junosza.

V Ogólnopolski Zjazd Przeciwwgruzliczy.

W dniach 9, 10 i 11 grudnia odbędzie się w Warszawie V Ogólnopolski Zjazd Przeciwwgruzliczy. Program zjazdu obejmuje cztery tematy zasadnicze...

Program zjazdu obejmuje cztery tematy zasadnicze: 1) No wetemody bakterjologicznego rozpoznawania gruzlicy, 2) Powikłania podcymowe, 3) Stan walki z gruzlicą na ziemiach polskich, 4) Stan walki z gruzlicą na terenie Warszawy...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Szkoły bez nauki religii.

(KAP). Z różnych stron kraju otrzymujemy wiadomość, że w szkołach państwowych od szeregu miesięcy niema wykładów religii.

Seminarjum nauczycielskie, żeńskie gimnazjum w Łomży, a także gimnazjum w Ostrowi Mazowieckiej są już od początku roku szkolnego bez nauki religii...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Uwolnienie «Młodych Narodowców».

W "Gazecie Warszawskiej" czytamy: Ze Starogrodu donoszą, że w procesie o rozruchy antyżydowskie sąd ogłosił wyrok, mocą którego kilku oskarżonych zasądzono po roku i po 16 miesięcy więzienia...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Proces o zabójstwo s. p. Hołówki w kasacji.

W grudniu na wóksandzie Sądu Najwyższego znajduje się sprawa zabójstwa s. p. Tadeusza Hołówki: Romana Baranowskiego i Mikołaja Motyki...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Uniewinnienie narodowca.

Przed paru miesiącami głośna była sprawa młodego narodowca, Tomasza Jarońskiego, oskarżonego o przechowywanie w domu walizki z materiałami wybuchowymi i z bronią...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Echa brzeskie.

Przed Sądem Najwyższym toczyła się sprawa kasacyjna, wniesiona przez red. Małyche z Bydgoszczy, w głośnej sprawie o artykuł w "Gazecie Bydgoskiej", dotyczący więźniów brzeskich.

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wolno polować na niedźwiedzie i rysie.

Zgodnie z przepisami łowieckimi, obowiązującymi na terenie całego kraju, oprócz województwa śląskiego, w czasie od 16 grudnia do 14 stycznia wolno polować na riedwie i rysie...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

Wielkiemu zjawisku, im trwałej i głębiej poczucie państwowości zakorzeniło się w polsiach i w instynktach obywateli...

KRONIKA.

Badanie dolnej kondygnacji baszty na Górze Zamkowej.

Przed kilku dniami na górze Zamkowej rozpoczęły się roboty przy odkopaniu dolnej kondygnacji baszty zamkowej. Roboty te są prowadzone z wielką ostrożnością, gdyż trwałość fundamentów nie jest znana i gwałtowne odkopanie niższych kondygnacji zamku

może grozić runięciem baszty. Odkopywanie dolnych kondygnacji zamku potwora, jak się dowiadujemy, kilka lat. Roboty te wśród wielbicieli zabytków wileńskich wzbudziły ogromne zainteresowanie.

DYZYURY APTEKI.

Dziś w nocy dyżurują następujące apteki:
Jundziłła P. — ul. Mickiewicza Nr. 33 (tel. 10-98); Mackowicz — ul. Piłsudskiego Nr. 30 (tel. 18-83); Narbutta — ul. S-to Janki; Sokolowskiego — ul. Tyszenhauzowska Nr. 1; Szyrwinda i Turgiela — ul. Niemiecka Nr. 15 (tel. 9-22); oraz wszystkie na przedmieściach miasta, prócz Sniapszek.

WIADOMOŚCI KOŚCIELNE.

— **Poświęcenie kamienia węgielnego pod budowę kościoła wojskowego w Nowo-Wilejce** odbędzie się w niedzielę, 19 b. m. Na uroczystość tę przybędą do Nowo-Wilejki przedstawiciele władz wojskowych z Wilna i prawdopodobnie dowódca DOK 3 gen. Litwiłowicz.

Aktu poświęcenia dokona specjalnie przybyły Ks. Biskup Polowy Gawlina.

Nowy kościół stanie w pobliżu koszar i toru kolejowego.

SPRAWY MIEJSKIE.

— **Najbliższe posiedzenie Rady Miejskiej** wyznaczone zostało na dzień 30 b. m. Na posiedzeniu tem ma być m. in. poruszona sprawa zamierzonego zlikwidowania szpitala żydowskiego.

— **Starania o kredyt 220 tys. zł.** Jak się dowiadujemy, magistrat wszczął starania w Funduszu Pracy o przyznanie dla Wilna sumy 220.000 złotych na cele budowlane. Z kredytów tych w pierwszym rzędzie ma być przeprowadzona restauracja gmachu ratusza przy ul. Wielkiej.

— **Przerwa w dostarczaniu prądu elektrycznego.** Wydział Elektryczny Zarządu m. Wilna niniejszem powiadamia wszystkich swoich abonentów, że w dniu 18 bm. od godz. 6-jej rano do godz. 14-tej — będzie przerwany prąd z powodu robót na sieci w nieruchomościach położonych przy ul. Wileńskiej od Mickiewicza do Ludwisarskiej pod Nr. Nr. nieparzystymi i od Mickiewicza do Żeligowskiego pod Nr. Nr. parzystymi. Nadto będzie przerwany prąd: 1) na ul. Ludwisarskiej — od Wileńskiej do Tatarskiej, 2) na ul. Dobroczynnej, 3) na ul. Poznańskiej, 4) M. Pohulanka — od Zawalnej do Góry Boufałowej, oraz 5) Aleja Róż.

— **Skwer na placu św. Piotra i Pawła.** Dowiadujemy się, że zarząd miasta opracował ostatnio szczegółowy plan regulacji placu św. Piotra i Pawła. Na placu tym już wczesną wiosną roku przyszłego urządzony zostanie imponujący skwer, który dla mieszkańców Antokola będzie miłym zakątkiem przyjemnego spędzania czasu.

W związku z powyższym projektem mieszczący się obecnie na tym placu rynek zostanie przeniesiony.

Z MIASTA.

— **Wystawa fotografii.** Otwarcie wystawy, obejmującej ok. 300 obrazów najwybitniejszych fotografików z całej Polski, nastąpi dnia 19 listopada r. b. o godz. 12-jej w Pałacu reprezentacyjnym (Uniwersytecka 8, gmach Muzeum, wejście przez główną bramę na lewo). Zwiedzanie wystawy w dniu otwarcia od godz. 1-jej, w pozostałe niedziele od godz. 12-jej do 8 wiecz., a w dni powszednie od godz. 4-jej do 7 m. 30 wiecz.

SPRAWY SANITARNE.

— **Stan chorób zakaźnych.** W dniach od 5-go do 11-go listopada rb. na terenie Wileńszczyzny zanotowano:

4 wypadki duru brzusznego (w tym 1 śmiertelny), 6 wypadków duru plamistego, 30—plonicy, 7—błonica, 39—odry, 5—róży (1 śmiertelny), 8—krztusca, 14—gruźlicy (1 śmiertelny), 53—jaglicy, 1—zapalenie opon mózgowych, 1—ospa wietrzna.

Stulecie Towarzystwa św. Wincentego à Paulo.

W maju bieżącego roku odbył się w Paryżu uroczysty jubileusz Tow. św. Wincentego à Paulo czyli tak zwanych polspolice Konferencji Panów św. Wincentego. W r. 1833 grono studentów Sorbony paryskiej pod przewodnictwem Antoniego Fryderyka Ozanama rzuciło podwaliny pod jedno z największych dzieł jałmużnictwa chrześcijańskiego czyli tak zwane Konferencje dla opieki nad ubogimi. Jałmużna, należąca tak istotnie do środków zbawienia naszego i tak szeroko praktykowana w Kościele, nie powinna i nie może uleść zaświeceniu i przemienić się w zimną i wyrachowaną filantropję czy altruizm, bo inaczej uleciałoby z niej wszelkie poświęcenie i bohaterstwo. Ozanam, założyciel tych Konferencji, rozstrzygnął to wspólnie, zobowiązując współczesników swoich zebrać, by oświadczyć oświadczali biednych po rodzinach i zanosił im jałmużnę czyto materialną czy duchową, bo wpływ wzajemny czyli przenikanie się dusz biednego i bogatszego jest niesłychanie zbawienne dla obojga. Na pokornem i prostym dziele Ozanama, które sam przyrównuje nie do dębów ale do wątlej trawy, która obficie zieleni ruń, spochoło dzwone błogosławieństwo Boże. Konferencje rozszerzyły się przedewszystkiem po miastach i miasteczkach Francji, przyczynając się wśród ludności do zgody społecznej, która wtenczas już rozwijała zasady socjalistyczne Saint Simona, Proudhona i Fouriera, a którym tak opatrzeniowski Ozanam przeciwstawił swoje Towarzystwo powierzone nadprzyrodzonej opiece św. Wincentego à Paulo, wielkiego organizatora miłosierdzia chrześcijańskiego. Towarzystwo już w roku 1836 przekracza granice Francji i w przeciągu lat 20-ści ogarnia cały świat katolicki. W r. 1855 liczy już trzy tysiące Konferencji, w 1880 roku 420 Konferencji z 83 tysiącami członków. Na jubileuszowym zjeździe paryskim zjawili się delegaci 32 narodów katolickich z całego świata:

Prezes: kol. Świętek Józef, Vice prezes ogólny: kol. Stańczuk Kazimierz. Vice prezes gospodarczy: kol. Górski Leonid. Sekretarz pierwszy: kol. Markiewiczówna Janina. Sekretarz drugi: kol. Prokowski Antoni. Skarbnik: kol. Żmigrodzki Kazimierz. Biblioteka: kol. Gacówna Irena. Sekcja Wydawnicza: kol. Brühl Włodzimierz. Sklep: kol. Koleszewicz Seweryn. Sekcja Naukowa Społeczna: kol. Pogorzelski Wojciech. Sekcja Pomocy Matesjalnych: kol. Grabowska Ludwik. Sekcja Podręcznicza Pracy: kol. Sidoruk Stefan. Sekcja Towarzyska: kol. Lipiński Edward.

Komisja Rewizyjna: Przewodniczący: kol. Polikiewicz Jan. Członkowie: kol. Prus Alfons, kol. Leskowski, kol. Wajsońska Irena, kol. Świdziński Jerzy.

— **Koło Polonistów U. S. B.** W niedzielę o godz. 11-jej w lokalu Seminarjum Polonistycznego odbędzie się zebranie Sekcji badań literackich. Porządek dzienny: 1. Program pracy na bieżący rok akademicki. 2. Dyskusja na temat: „Zagadnienie problematyki w dziele literackim”. Dyskusję zag. i kol. M. Rzeuska. Goście b. mile widziani.

ROŻNE.

— **Podziękowanie.** Z rąk p. Kalkstejnowej otrzymano 50 zł. zebrane w skarbonce w aptekach dla najbardziej potrzebujących IV oddziału Towarzystwa Pan Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, za która składa serdeczne „Bóg zapłać” Rada Centralna Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo.

WYPADKI.

— **Podrutek.** W klatce schodowej domu Nr. 6-a przy ulicy Subocz znaleziono podrutek płci żeńskiej w wieku około 2-cho tygodni. Przy dziecku była kartka z napisem: „Proszę państwa moim dzieckiem zapoiakować się, zanim ja trochę dojdę do zdrowia, niech będzie z tym medalik, Polka, niechrześcijańska”. Podrutek umieszczono w przytulku Dzieciątka Jezus.

Zapowiedź przyjazdu litewskiej wycieczki gospodarczej.

Przedstawiciele kowieńskiej Izby Handlowo-Przemysłowej wraz z delegatami Izby Rolniczej interwenjowali u władz kowieńskich w sprawie

za w liczbę 5000, reprezentujący przeszło 14 tys. Konferencji z 200 tysiącami członków a wykazujący się 191 milionami franków tylko pieniężnej jałmużny rozdzielonej w roku 1931 między biednych. Do Polski przeniesli Konferencje nasi emigranci głębszego ducha religijnego jak: Paweł Popiel Kamocki, Jęłowicki a zwłaszcza znany pisarz historyk Kalinka. Rozkrzewiły się silnie w zaborze pruskim i austriackim, a w rosyjskim działać zaczęły w 1906. Dziś liczy Polska 133 Konferencje z przeszło 2000 członków a z 216 tysiącami udzielonej jałmużny w r. 1931. W naszej archidiecezji wileńskiej mamy tylko 11 Konferencji z 124 członkami czynnymi a 18,085 zł. złożonych na jałmużnę dla ubogich.

W niedzielę 19 listopada br. urzędują Towarzystwo wileńskie uroczysty obchód jubileuszowy na cześć Ozanama.

Uroczystość poprzedzi pontyfikalne nabożeństwo celebrowane przez J. E. Arcybiskupa Jąbrzykowskiego w kościele św. Jana, na którym kazanie wygłosi ks. prof. Świrski. Akademią odbędzie się w sali Śniadeckich U. S. B. o godz. 12 i pół, na której główny referat pod tytułem: Ozanam a czasy obecne, wygłosi prof. U. S. B. Marjan Zdzichowski, długoletni członek akademickiej Konferencji św. Wincentego à Paulo w Krakowie. Odpowiednie kompozycje wokalne wykona chór „Echo”. Popołudniu o godzinie 5-tej odbędzie się w sali przy ul. Metropolitanej uroczystość familijna członków Konferencji wraz z ich biednymi, którzy z tej racji zostaną obdarowani. Śpiew na tej uroczystości wykona chór Kleryków Seminarjum Duchownego Księży Misjonarzy.

Na te uroczystości zapraszają Konferencje wszystkich swoich Członków wspierających, Panie Miłosierdzia św. Wincentego à Paulo, sympatycy swoich i ogół Wilnian, którym leży na sercu chrześcijańska akcja miłosierdzia. Wstęp wolny.

Teatr i muzyka.

— **Teatr Miejski Pohulanka.** „Dziady” — premiera! Dziś o godz. 8 wiecz. w Teatrze Miejskim na Pohulance odbędzie się uroczysta premiera „Dziadów” w inscenizacji Leona Schillera, w dekoracjach Andrzeja Pronaszk.

— **Teatr muzyczny „Lutnia”.** Dziś wraca na repertuar jedna z najpopularniejszych operetek Oskara Straussa „Czar Walca”.

— **Dzisiejsza popołudniowa dla dzieci.** „O Sierotce Dorotce”, bajkę fantastyczną W. Stanisławskiej wysnutą z prawdziwego natchnienia i umiłowiana duszą dziecka, dziś Teatr „Lutnia” przedstawi przed oczami młodocianych widzów. Udział biorą artyści: Dunin-Rykowski i Wyrwicz-Wichrowski na czele, zespół dziecięcy, oraz balerki Sawiny-Dolskiej.

— **Niedzielne widowisko w Teatrze „Lutnia”.** Jutro, w niedzielę, trzy widowiska: o godz. 12.30 — poranek specjalnie dla dzieci, bajka W. Stanisławskiej „O Sierotce Dorotce” z Wyrwicz-Wichrowskim na czele. Ceny najniższe. O godz. 4-jej i o godz. 8.15, po cenach zwykłych, wystawiona z przepychem operetka Straussa „Czar Walca” w premierowej obsadzie.

— **Teatr Objawowy** — gra doskonała komedję St. Kiedrzyńskiego „Piorun z jasnego nieba” — dziś 18. XI w Nowogródsku, jutro 19. XI w Nieszwiecu.

— **Kino-Teatr Rozmaitości.** Dziś (począwszy od godz. 4-jej) doskonały film „Krolewski kochanek”. Na scenie aeryjalska aktówka „Chrapanie na rozkaz”.

KRONIKA POLICYJNA.

— **Zamach samobójczy przewodnika policji śledczej.** Wczoraj w nocy odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru w głowę przewodnik policji śledczej 33-letni Franciszek Szczepanek (Tuskulanska 12). Tragicznie zmarły osierocił żonę i dwoje dzieci.

Przyczyny samobójstwa nie są dostatecznie wyjaśnione. Szczepanek targnął się na życie w przystępie silnego rozstroju nerwowego.

— **Kradzież maszyn do pisania.** Z lokalu Kursów Handlowych przy ul. Rudnickiej Nr. 6 nieznani sprawcy skradli maszynę do pisania firmy „Underwood”.

Tak wygląda każda tabletki Togonal

Nazwętniej więc odróżnia się tabletki Togonal tylko wytłoczonym znakiem ochronnym, pod względem natomiast składu chemicznego i działania leczniczego przewyższają znacznie tabletki Togonal inne preparaty. Przeszło 6000 lekarzy, w tej liczbie wielu wybitnych profesorów potwierdziło z uznaniem skuteczność działania Togonalu.

Tabletki Togonal działają szybko przy bólach reumatycznych, podagrze, bólach nerwowych i głowy, grypie i przeziębieniu. Tabletki Togonal są do nabycia we wszystkich aptekach w opakowaniu po 14 i 42 tabl.

Projekty masowej produkcji małych domków.

Fundusz Pracy przeznaczył na budownictwo mieszkaniowe w 1934-35 r. 12 milionów zł. Główny nacisk ze strony Funduszu Pracy położony będzie w przyszłym sezonie budowlanym na przysposobienie terenów budowlanych przez wykonanie pomiarów, planów zabudowania ulic, sieci wodociągowej i kanalizacyjnej i elektrycznej, doprowadzenie linii tramwajowych i autobusowych i t. d.

W przyszłym sezonie akcja budowy małych domków skoncentrowana będzie w jednej specjalnej instytucji fachowej, która obsługiwać będzie reflektanta w zakresie wszystkich spraw związanych z budową. Wechodzi tu zarówno w grę wytyczenie, sporządzenie kontraktu, wykonanie pomiaru, katastru i hipoteki, jak i zaprojektowanie domu, opracowanie kosztorysu i planu sytuacyjnego, techniczne przeprowadzenie budowy, oraz jej kredytowanie. Instytucja ta skoncentruje również w swych rękach całą gospodarkę państwowymi terenami, przeznaczonymi na rozbudowę.

Celem obniżenia kosztów budowy akcja ta oparta będzie na masowej produkcji, oraz na zmechanizowaniu i znormalizowaniu. Szczególnie zalecony będzie system dostarczania domków już gotowych, względnie system budownictwa zbiorowego. Każdy domek kredytowany przez Fundusz Pracy, połączony będzie obowiązkowo z gospodarstwem ogrodnym, domowo - hodowlanym, względnie z warsztatem pracy rzemieślniczej.

Naogół instytucja utworzona dla drobnego budownictwa, oparta będzie głównie o kapitał publiczny i jakkolwiek funkcjonować ma na zasadach handlowych, nie będzie obliczona na zysk i działać będzie pod ścisłą kontrolą czynnika publicznego. Preliminarz budżetowy Funduszu Pracy na r. 1934-35 przewiduje też na sporządzenie planów pomiarowych i regulacyjnych miast 1 milion złotych w granicach ogólnego kredytu na budownictwo mieszkaniowe.

Jak słyhać, również nowoutworzony Fundusz Inwestycyjny przeznaczyć ma większą kwotę na drobne budownictwo mieszkaniowe.

Całkowite zniesienie wolnego handlu produktami rolniczymi w Rosji sowieckiej.

Z Moskwy donoszą, że podpisany przez Stalina i Mołotowa dekret zawieszający wolny handel produktami rolniczymi do czasu nietylko wykonania dostaw zbożowych, ale i utworzenia rezerw nasiennych przez wszystkie kolektywy.

Większość okręgowych Związków sowieckich m. in. Ukraina plan dostaw zboża całkowicie wykonały.

Antysemityzm w Rosji sowieckiej.

Miński „Oktjabr” donosi o następującym wypadku, który zaszedł w miasteczku Stawno: Uczniowie miejscowej szkoły białoruskiej wdarli się do szkoły żydowskiej i zdemolowali lokal niszcząc mapy, książki, instrumenty itp. przyczem upstrzyli ściany zwrotami antysemickimi. Kierowniczka szkoły żydowskiej Fejgna zwróciła się natychmiast do okręgowego wydziału oświatowego, lecz ten, zamiast wdrożyć śledztwo, zajął się tą sprawą dopiero do 2-cho tygodniach. „Oktjabr” domaga się surowego dochożenia.

Zbezczeszczenie cmentarza.

W końcu sierpnia w Pruszkowie pod Warszawą popełniła samobójstwo para naręczonych 19-letnia Szafranska i 21-letni Rosiński, na których małżeństwo rodzina Rosińskich nie chciała się zgodzić. W ostatnim liście pożegnalnym prosili, aby pochowano ich w wspólnym grobie. Nie zgodziło się na to duchowieństwo.

Po kilku dniach rozszedła się w Pruszkowie pogłoska, że przyjaciele Rosińskiego spełnili prośbę samobójców. Istotnie dwaj jego koledzy w nocy zaopatrzywszy się w łopatę i latarkę elektryczną, wydobyli trumnę Szafranskiej i złożyli bok Rosińskiego.

Obu przyjaciół oskarżono o zbezczeszczenie cmentarza i sąd skazał ich na miesiąc aresztu.

O jednej z tych, które doczekały...

Pod koniec roku 1884 musiałam opuścić te strony. Przenieśliśmy się w okolice Dru. Tu pracowałem trzy lata do r. 1887, oficjalnie przygotowując dzieci do szkół średnich państwowych, a poza obowiązkiem zajęciem uczyć religii, języka polskiego i przygotowując do SS. Sakramentów. Okoliczności nie pozwalały na rozwinięcie szerszej akcji. Uczylałam u pp. Michniewiczów: Krasnogórka, Antonów, Masilowiczówna; w Druje u pp. Wasilowskich i w Druje u pp. Zabów, w Ustroniu u pp. Dąbrowów. W tej pracy dziełnie mi pomagały panna Józefa Dąbrowianka i panna Julja Stefanowiczówna z Głębowszczyzny. Mianowicie p. Dąbrowianka, osoba już wtedy w podeszłym wieku, podtrzymywała w nas ducha, opowiadając o powstaniu 1831 r. o Mickiewiczu i Odyńcu, których znała osobiście. Ta prawdziwie staropolska niewiasta wyrzekła się swojej części majątku rodzinnego czyli jak wtedy nazywali „schedy”, aby wspomóc podupadającą swęj rodzinie, i zakończyła życie w ubóstwie.

P. Stefanowiczówna dopomagała mi materialnie, dostarczając elementarzy i książek, — których brak dotkliwy bardzo czułam na tej placówce.

W roku 1887 dostałam się do Belmontu, o 8 mil od Brańtawia. Tu byłam nauczycielką jedynaczki córki kasjera dóbr pp. Płaterów. Miałam dużo wolnego czasu i zaraz zajął się nauką biednych polskich dzieci miejscowych, oraz z Rozety, Achremowicz i wsi sąsiednich.

W Belmontie, a właściwie na folwarku Uszynie, przebywałam lat 6 do r. 1893, w którym pułkiła moja wyszła zamąż. Wróciłam w strony Drujskie, do Ikaźni, gdzie została zaangażowaną do miejscowego popa Birukowicza. Matka jego, starszka, pozostała tajną unitką i przed śmiercią przyjęła tajnie ostat-

nie Sakramenta z rąk proboszcza parafji katolickiej w Dru, Błogoszewskiego, ale pochowaną została przez synów, popów, na cmentarzu prawosławnym.

Pop Ikaźniński, Birukowicz, był b. dobrym człowiekiem. Przygotowywałam do szkół jego synka, a on „nie wiedział”, że jednocześnie w jego własnej stodole latem, a w zimie po chalupach prowadziłam polską szkołkę dla dzieci z Ikaźni i pobliskich wiosek: Samojły i Rentki.

Pracując w Ustroniu, w Druje, w Antonowie u pp. Michniewiczów i Wasilowskich musiałam mieć szkołę „przenośną” — w ten sposób, że zależnie od ilości dzieci przebywałam w jednym miejscu. Węc gdzie było jedno uczące się dziecko, tam szkołę miałam przez tydzień; gdzie było dwoje, szkoła mieściła się dwa tygodnie, przyczem trzeba było uwzględnić sąsiadów, którzy nie posiadali możliwego pomieszczenia. W tak twardej warunkach bytu solidarność między szlachtą herbowo - chodacką obowiązywała wszystkich.

Od 1897 do 1899 byłam znowu w Okolicach Dru, u pana Franciszka Guzeka, gdzie przygotowywałam jego synka Zygmunta do szkoły średniej. Wieczorami codziennie zbierałam do 20 osób dorastającej młodzieży na naukę jęz. polskiego, religii i historii Polski, a w samej Dru miałam też kilkanaścioro dzieciaków.

Prawdziwym wzruszenie doznawałam, patrząc na ochotę do nauki tych biednych dzieci. Po błocie i deszczu, po mrozie i zaspach śnieżnych biegły po tę, odrobną wiedzę, której im mogłam udzielić. W następną jesień, po długim letnim paszeniu była, albo inne! pracy, zjawiały się znowu wszystkie, radośnie i rozpromienione.

W r. 1899 hrabina Elżbieta z Potockich Broel-Platerowa zaangażowała mnie jako nauczycielkę do szkółki tajnej przy nowozałożonej fabryce wyrobów drzewnych w Puszczy, później nazwanej Platerowem. Objęłam obowiązki swoje pierwszych dni lutego 1900 r. Dzieci robotników trzeba było uczyć grupami, według wyznaczonej narodo-

ści i poziomu umysłowego ich rodziców. Nazwiska robotników były czyste szlachetkie: Zeromscy, Zalescy, Wojtkowiczowie itd. — Pod temi żrębnymi koszulami były serca gorące, i prawie każdy z nich miał ojca, brata, stryja gdzieś na dalekiej Syberji, albo czcił w duchu pamięć skazanych na szubienicę lub zamęczonych pod nahajami kozackimi. Każdy prawie przechowywał w kuferekach pergaminowe dowody swe-go szlachectwa, chodząc w łapciach, a wielu już nawet nie umiało po polsku i posługiwało się tylko białoruszczyzną. Wszyscy jednak byli analfabetami o zupełnie ciemnych głowach.

Pracy było tak dużo, że bardzo często nad zeszytami można było przesiedzieć od 4 do 6 rano, i trzeba było wiele sił, aby jakoś podołać tej pracy. Pomocy moralnej tutaj to już nie miałam zupełnie. Personel fabryczny, jeżeli nie przeszkadzał, to zupełnie obojętnie odnosił się do mojej pracy; sam hrabia ni by o niczym nie wiedział, tylko hrabina czasami paru słowami starała się do-

Z KRAJU.

Królewski Zamek Stary w Grodnie śledzi Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Wojewódzki Komitet Uczczenia Króla Stefana Bato...

Stary w Grodnie — doprządzi do należytego wyglądu...

Zniżki kolejowe na uroczystości grodzieńskie

GRODNO. (Pat). Ministerstwo Komunikacji przyznało...

zonych co najmniej z 8 osób — 33% dla grup od 50 osób...

Smiertelna walka rybaków z wzburzonymi falami na jeziorze Narocz.

Onegdaj podczas połowu ryb na jeziorze Narocz silny wicher...

poczęli tracić siły, niechybnie znaleźli śmierć w nurtach jeziora...

Plaga wilków na Wileńszczyźnie.

Onegdaj na drodze Szepietowska-Wisniewo wilki rzezarpaly konia...

Z Mołodeczna donoszą, iż w rejonie Radoszkowicz ukazały się większe ilości wilków.

Na terenie gminy rakowskiej wilki udużyły w chlewie krowę...

Również ze Świącian donoszą, iż w niektórych gminach zauważono grasujące wilki...

Na terenie gminy iwienieckiej ukazały się wilki, które dotkliwie dają się we znaki mieszkańcom wsi.

Z POGRANICZA.

Hitlerowcy chcieli porwać obywatela litewskiego pod Wierzbołowem.

Z pogranicza donoszą, iż w rejonie Nowodolska w pobliżu Wierzbołowa kilku uzbrojonych osobników usiłowało...

zostali odparci przez litewski patrol graniczny, do którego napastnicy oddali kilkanaście strzałów.

Samolot niemiecki wylądował przymusowo pod Olitą.

Z Olkienik donoszą, iż w pobliżu Olity lądował niemiecki samolot ze znakami hitlerowskimi.

2 lotników niemieckich po zostawieniu pod opieką władz litewskich samolotu, udali się pociągiem do Kowna.

Jak to wytłumaczyć?

Brasław. Sprawa nabrała rozgłosu. Do Brasławia przyjeżdża p. wojewoda Beckowicz.

W jakiej misji lotnicy niemieccy przybyli do Kowna — niewiadomo.

Przed niedawnymi czasami przyjechał do Hermanowicz b. wojewoda p. Beckowicz.

W tymże bodaj czasie o którym wyżej mowa, w Brasławiu powstał zatarg między kierownikiem szkoły powszechnej p. Zaleskim...

Zatrzymanie młodocianego podróżnika na Dźwinie.

Z Dżiny donoszą, iż na rzece Dźwinie koło osady Hryhorowicz zatrzymano małą łódź...

zamierzal dostać się na teren łotewski, a następnie do Rygi...

S P O R T.

Ill-ci konkurs sportowy «Dziennika Wileńskiego».

Skład komisji honorowej konkursu sportowego. Do komitetu honorowego III konkursu sportowego «Dziennika Wileńskiego»...

Apel do firm handlowych. Przystępując do organizowania dorocznego konkursu sportowego «Dziennika Wileńskiego»...

Zwrotki hokeistów A. Z. S. W poniedziałek 20 listopada odbędzie się godz. 19 zebranie...

Ofiarowane nagrody będziemy odpowiednio reklamować w prasie, zaznaczając firmę...

Turniej gier sportowych. Dział o godz. 17 rozpoczyna się w sali Ośrodka międzyklubowy...

Sala do wynajęcia na odczyty i zebrania Orzeszkowej 11 od 11-5 i od 9-8 wiecz.

GIELDA ZBOŻOWO-TOWAROWA I LNIARSKA W WILNIE z dn. 17 listopada 1933 r.

G i e ł d a. WARSZAWA. (Pat). 17 b. m. przed południem dolar w obrocie prywatnym...

TEATR - KINO ROZMAITOŚCI SALA MIEJSKA - Ostrobramska 5

DZIŚ. Film Czołowy Paramountu NA EKRANIE. KRÓLEWSKI KOCHANEK w rolach głównych: CLAUDETTE COLBERT

WYKAZ 5% listów zastawnych Towarzystwa Kredytowego miasta Wilna, wylowianych w dniu 15 listopada 1933 roku

CAŁE WILNO MÓWI PAN „POŻEGNANIE z BRONIA” z GARYM COOPEREM. Ceny: balkon 40 gr., parter 75 gr.

RÓŻNE. Młoda panienka pragnie walczyć na kursy naturalne...

WKRÓTCE HELIOS ROZENTUZZAJMUJE CAŁE WILNO! WKRÓTCE HELIOS ZAPREZENTUJE NAJWIĘKSZĄ obecnie KREACJĘ EKRANU

Ku uwadze p. p. Stolarzy! Firma K. ANDRZEJEWSKI WILNO, UL. NIEMIECKA Nr. 31

HELIOS DZIŚ. Nadzwyczajny atrakcyjny program. Niezapomniana „KOBIETA z BOCZNEJ ULICY” Irena DUNNE

Do wynajęcia mieszkała 2 pokojowa, 3 pokojowa i 4 pokojowa w Wilnie 37.

UWAGA! ZOSTAŁA OTWARTA NOWA PRACOWNIA TRYKOTARSTWA «WYŚCIG PRACY»

PRACA. Młynarz solidny fachowiec potrzebny od zaraz.

Znana Krawcowa z wieloletnią praktyką, przyjmuje wszelkie obustanki.

Osoba w średnim wieku poszukuje posady do wszystkiego z b. dobrem gotowaniem.

Mieszkania i pokoje. Do wynajęcia: 4 i 5 pokoj., kuchnia, elektryczność.

DRUKI PILNE! BILETY WIZYTOWE ZAPROSZENIA BROSZURY AFISZE

„COLT 45”. (The Benson Murder Case). ROZDZIAŁ XX. Panna St. Clair.

— A ty, jaką zastosujesz metodę? — Morbidziej, tak mówią malarze. Wiesz, to wytworniej i bardziej po dżentelmańsku.

— Ponieważ ty, ko dla pani kapitan Leacock mógł zdobyć się na taki heroiczny czyn i ponieważ ja osobiście jestem przekonany o niewinności pani, niech pani będzie łaskawa wyjaśnić mi kilka zagadkowych punktów...